

Tid Torsdagen den 11 juni 2020 kl. 16.30 – 16.45
Plats Bråvallasalen, Stadshuset
Justering Tisdagen den 23 juni 2020, §§ 1 – 22, 24 – 27, 30

Omedelbart justerade paragrafer

Justering Torsdagen den 11 juni 2020, §§ 23, 28-29

Annika Elmlund

Maria-Elsa Salvo

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Johan Nilsson (M) ordföranden

Maria-Elsa Salvo (S) vice ordföranden

Annika Elmlund (M)
Peter Backlund (L)
Hampus Rubaszkin (MP)
Susanne Wicklund (C)
Anders Göransson (S)
Jonathan Metzger (V)
Christina Wallmark (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Niklas Sandstedt (M)	för Bo Sundin (M)
Bo Fellström (M)	för Arne Fredholm (M)
Ida Mohlander (S)	för Vakant (S)
Susanne Urban (V)	för Clara Lindblom (V)

Ersättare:

Joakim Rönnbäck (L)
Torsten Lindström (KD)
Stefan Hell Fröding (S)
Catharina Gabrielsson (V)
Anders Edin (SD)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Johan Castwall, Timmie Aspelin samt
borgarrådssekreteraren Daniel Carlsson-Mård.

§ 1**Val av justerare och tid för justering****Beslut**

Exploateringsnämnden utser vice ordföranden Maria-Elsa Salvo (S) att tillsammans med Annika Elmlund (M) justera dagens protokoll.

Justering sker tisdagen den 23 juni.

§ 2**Frågor för beredning och eventuell information från kontoret**

Förvaltningschef Johan Castwall informerar om:

- Läget på exploateringskontoret är fortfarande stabilt med låga sjuktal. Framdriften av ärenden är fortfarande god trots den pågående pandemin COVID-19.

Beslut

Exploateringsnämnden tackar för informationen.

§ 3**Anmälan av inkomna skrivelser till exploateringsnämnden**

Inkomna skrivelser m.m. till exploateringsnämnden enligt förteckningar från den 28 maj 2020 och från den 11 juni 2020 anmäls.

§ 4**Anmälan av delegationsbeslut fattade inom exploateringskontoret**

Dnr E2020-00068

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att lägga denna anmälan till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 5

Anmälan av protokoll från rådet för funktionshinderfrågor

Inget protokoll från rådet för funktionshinderfrågor finns att anmäla vid dagens sammanträde.

§ 6

Ekonomisk uppföljning per maj, 2020

Dnr E2020-00807

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att lägga anmälan till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 18 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 7

Svar på skrivelse med anledning av prioritering av projekt

Dnr E2020-01812

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anser skrivelsen besvarad i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 20 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 8**Årsrapport 2019 för exploateringsnämnden. Svar på remiss från Stadsrevisionen**

Dnr E2020-01423

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som yttrande över revisionsberättelse och årsrapport 2019 för exploateringsnämnden.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 20 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Jonathan Metzger m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att:
 - 1 Delvis godkänna kontorets förslag till beslut.
 - 2 Kontoret får i uppdrag att återkomma med ett förslag till skärpta rutiner som säkrar efterlevnaden av stadens markanvisningspolicy, samt att därutöver anföra följande:

Revisionsrapporten påtalar brister bland annat när det gäller markanvisningar, investeringar och konsultanvändning. Som en förklaring till svårigheterna med den bristande uppfyllelsen av bostadsmålet nämns osäkerheter i konjunkturen, att många projekt ställts om från bostadsrätter till hyresrätter, vilket innebär behov av omtag och att intäkter/utgifter förskjuts i tiden. I det prekära läget riskerar dock problemen att fortsätta med majoritetens hittills förda politik, där utfallet i tertiärrapport 1 för markanvisade bostäder visar 85 procent bostadsrätter och väldigt få markanvisningar till de allmännyttiga bostadsbolagen.

Eftersom bostadsrätter är mycket mer konjunkturkänsliga än hyresrätter, samtidigt som allmännyttan är en stabil aktör som kan fungera konjunkturdämpande, anser vi det vara helt fel att fortsätta med ett i praktiken spekulativt bostadsbyggande. Efterföljsamheten mot budget kan även diskuteras utifrån att årsmålen för seniorbostäder upplåtna med hyresrätt, bostäder med sänkta boendekostnader och genomgångsbostäder inte heller nås.

Vidare visar granskningen att det inte har utarbetats en överenskommelse om exploatering, förlängning eller återtagande inom två år från markanvisningsbeslutet i mer än hälften av fallen. Det är anmärkningsvärt och med tanke på den extrema bostadsbristen kan vi inte låta aktörer hålla på markanvisningar i väntan på bättre marknadsläge. Revisorererna redovisar att det finns brister i såväl systematik och dokumentation som återkoppling till nämnden och vi vill därför ge kontoret i uppdrag att skyndsamt återkomma med ett förslag om skärpta rutiner som även inkluderar när direktavvisningar får användas.

Slutligen anser vi att kontoret måste göra sig mindre beroende av konsultanvändning genom att stärka den egna kompetensen och säkerställa att underlag och kunskap som tagits fram av anlitade konsulter stannar inom den egna organisationen.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus

Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Jonathan Metzger m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Stadsrevisionens granskning slår fast att nästan inga årsmål uppfyllts för antalet markanvisade bostäder och antalet påbörjade bostäder.

Det är tydligt att bostadsbyggandet vek ner efter valet år 2018. I maj i år meddelade alliansen och Miljöpartiet i Stockholms stad att de skriver ner prognosen för bostadsbyggandet från 10 000 till 5 000, precis som de gjorde förra året. Samtidigt vet vi att den blågröna majoriteten har stoppat eller skjutit upp över 5 000 bostäder sedan valet. Nu visar stadsrevisionens granskning att nästan inga mål för bostadsbyggandet nås för år 2019.

Den förra mandatperioden ökade stadens byggande till rekordnivåer och allt som markanvisades byggdes. Nu ser vi redan konsekvenser av skiftet i bostadspolitiken. Istället för att bygga bostäder inleder den borgerliga majoriteten ombildningar av hyresrätter. Staden går från tillväxt till omfördelning. Från fler bostäder till ägarskifte inom befintligt bestånd. Samma politik som när de borgerliga styrde förra gången.

En viktig förklaring till detta är politisk oförmåga. Majoriteten klarar inte av att komma överens. Därför bromsar byggandet in samtidigt som vi har bostadsbrist. Svart på vitt ser vi nu att det är viktigare att hålla alla partier i majoriteten på gott humör än att bygga. Vi måste ställa om från ombildningar och utförsäljningar till att bygga bostäder så att vanligt folk kan få en lägenhet genom bostadsförmedlingen.

§ 9**Redovisning av vidaredelegation från förvaltningschefen**

Dnr E2019-03655

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets redovisning av vidaredelegation från förvaltningschefen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 10**Bostäder inom fastigheten Mariehäll 1:10 samt Mariehäll 1:62 i Mariehäll med Veidekke Bostad AB. Reviderat genomförandebeslut**

Dnr E2016-01648

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna genomförandet av exploatering inom Mariehäll 1:62 och Mariehäll 1:10 omfattande investeringsutgifter om 32,6 mnkr och investeringsinkomster om 13,9 mnkr och ger kontoret i uppdrag att genomföra projektet.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 11 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Jonathan Metzger m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Stockholm har en blandad befolkning, men är samtidigt en socialt delad stad. I Stockholm är villaområden, flerbostadshus och industriområden ibland lokaliserade för sig som enklaver. Det finns stora skillnader i livsvillkor och fysiska barriärer eller glapp mellan stadsdelar som försvårar stadens sammanhållning.

En förutsättning för en socialt sammanhållen stad är att människor från olika stadsdelar och med olika bakgrund rör sig i samma offentliga miljöer och ser varandra i vardagen. På så sätt ökar samhörigheten och förståelsen samtidigt som segregationen i samhället motverkas.

Byggnad och investeringar påverkar hur människor rör sig och vilka de möter i sin vardag. En förutsättning för att skapa fler möten är blandade bostadsområden med både hyresrätter och bostadsrätter, flerbostadshus och småhus.

Stockholm lider av en brist på hyresrätter. Översiktsplanen visar statistik sedan år 2004. År 2018 var det första året som det färdigställdes fler hyresrätter än bostadsrätter, alla andra år har fler bostadsrätter färdigställts. Utöver att det byggts för få hyresrätter har de borgerliga varje gång de styrt staden sett till att tusentals hyresrätter ombildats, nästan uteslutande de med låg hyra och bra läge.

För att läka samman vår stad och bygga ikapp bristen på hyresrätter är det särskilt viktigt att det byggs hyresrätter i områden som idag domineras av småhus och bostadsrätter. Detta område är ett sådant exempel med en majoritet bostadsrätter. Men istället för ta tillfället i akt är det återigen bostadsrätter som dominerar.

§ 11

Utveckling av Södertäljevägen – från trafikled till urban stadsgata. Samarbetsavtal med Jernhusen AB

Dnr E2018-01565

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna samarbetsavtal med Jernhusen AB.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 april 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Jonathan Metzger m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vänsterpartiet ställer sig positivt till intentionen i det liggande samarbetsavtalet som syftar till att utveckla Södertäljevägen till en urban stadsgata. Vår utgångspunkt är att betydligt fler huvud- och genomfartsleder ska göras om till multifunktionella stadsgator för gång-, cykel- och kollektivtrafik för att skapa förutsättningar för ökad bebyggelse, levande bottenvåningar, social samvaro och förstärkt grönsstruktur för att förbättra luftkvaliteten och bidra till klimatanpassning. Större infarts- och motorleder kan istället byggas om till stadsboulevarder genom att antalet körfält minskas, hastigheterna sänks, kollektivtrafiken får egna körfält och bostäder, lokaler för handel och grönska placeras på bägge sidor. Det skulle ge utrymme för tusentals nya bostäder och en utökning av stadskärnan utan att grönytor behöver tas i anspråk.

Vi vill dock framhålla vikten av att de sociala hållbarhetsaspekterna inkluderas i planeringsarbetet redan från början och ges avgörande prioritet i projektet. De senaste större stadsutvecklingsprojekten som genomförts i staden – såsom Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden – har genererat homogena stadsdelar med en hög andel bostadsrätter och hyresrätter med höga hyror. Samtidigt är det avgörande att stadsplaneringen används som ett strategiskt verktyg för att skapa en mer sammanhållen stad och tillföra staden fler hyresrätter med överkomliga hyror. Detta gäller inte minst i innerstaden samt närförorterna, där bristen på hyresrätter är stor till följd av tidigare ombildningar av allmännyttiga bostäder.

Staden bör därför planera för minst hälften hyresrätter och aktivt ställa krav på byggaktörerna att pressa hyreskostnaderna i projekt som uppförs på mark som ägs av staden. Allmännyttan bör också prioriteras vid kommande anvisningar av mark, samtidigt som det är viktigt att staden redan från början planerar för exempelvis förskolor, skolor, äldre- och seniorbostäder, liksom ytor för idrott och fysisk

aktivitet, mötesplatser och kulturell verksamhet samt att de funktionerna inte tilldelas den sämsta marken.

Med tanke på den kommande byggnationens centrala och kollektivtrafikhärla läge finns goda förutsättningar att hålla parkeringstalen låga och istället ställa krav på olika typer av mobilitetstjänster i syfte att motverka ett ökat bilberoende och att kostnaden för parkeringsplatser höjer produktionskostnaderna och därmed pressar upp hyresnivåerna i bostäderna. Eventuellt behov av parkeringsplatser bör även lösas genom p-köp i underjordiskt garage uppfört av Stockholm parkering.

§ 12

Markanvisning för kontor och hotell inom fastigheten Västberga 1:1 i Hägersten-Liljeholmen till GE Real Estate Västberga Kb och Kungsleden AB. Inriktningsbeslut
Dnr E2020-02047

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark för kontor och hotell inom fastigheten Västberga 1:1 till GE Real Estate Västberga Kb och Kungsleden AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i utlåtandet.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att ge kontoret i uppdrag att fortsätta utredningarna upp till 1 mnkr (inriktningsbeslut).
- 3 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 10 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 13**Bostäder inom kv Skattsedeln, Hägerstensåsen.
Reviderat genomförandebeslut**

Dnr E2020-02117

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att, för sin del, godkänna genomförandet av exploatering inom kv. Skattsedeln, Hägerstensåsen omfattande investeringsutgifter om 64 mnkr och investeringsinkomster om 6 mnkr samt föreslår att kommunfullmäktige godkänner genomförandet och ger exploateringsnämnden, genom exploateringskontoret, i uppdrag att genomföra projektet.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 13 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 14**Markanvisning för förskola inom fastigheten Nordens
Vänner 2 samt inom del av fastigheten Sättra 2:1 i
Bredäng till Skolfastigheter i Stockholm AB**

Dnr E2020-01247

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark för förskola inom fastigheten Nordens Vänner 2 samt inom del av fastigheten Sättra 2:1 till Skolfastigheter i Stockholm AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 6 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Jonathan Metzger m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att återremittera ärendet, samt att därutöver anföra följande:

Vi ser utemiljön som en självklar del av det pedagogiska rummet i förskolan, och därför behöver förskolegårdarnas storlek och lämplighet beaktas redan i byggprocessens tidiga skeden. Barn behöver god plats för lek, rörelse och utevistelse.

Tyvärr saknas i ärendet uppgifter om den planerade förskolegården. För att nämnden ska kunna ta ställning till om markanvisade områden är tillräckliga för att tillgodose barns behov måste gårdarnas storlek och lämplighet redovisas. Likväl som antal förskoleavdelningar regelmässigt anges måste antal kvadratmeter gård per barn redovisas. Det räcker inte heller med allmänna skrivningar utan en seriös analys behöver göras.

Beslutsgång i delen om återremiss

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslaget att återremittera ärendet mot att avgöra ärendet vid dagens sammanträde och finner att nämnden beslutar att avgöra ärendet vid dagens sammanträde.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner därefter att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Jonathan Metzger (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag om återremiss.

§ 15

Vårbergsvägen inom Fokus Skärholmen. Markanvisning för bostäder inom fastigheterna Skärholmen 2:1, Kullholmen 1 m.fl. i Vårberg till AB Borätt
Dnr E2018-04518

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark för bostäder inom fastigheterna Skärholmen 2:1, Kullholmen 1 m fl till AB Borätt och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 7 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Jonathan Metzger m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Fokus Skärholmen är ett profilprojekt för socialt hållbar stadsutveckling. Projektet handlar både om att bidra till ökat bostadsbyggande i ett område där det knappt byggts något sedan miljonprogrammets tid, samt att styra mer av stadens investeringar till området. Målet är att med utgångspunkt i Skärholmens lokala förutsättningar tillföra nya värden och skapa en trygg och levande stadsdel. Det handlar inte bara om att bygga nya bostäder, skolor och förskolor, utan också om att skapa trygga stadsrum och länka ihop områden till mer sammanhållna stadsmiljöer. Vi tycker därför att det är mycket olyckligt att majoriteten tidigare har minskat projektbudgeten och investeringarna i Skärholmen. En buffert hade behövts för att säkra tillförandet av kvaliteter i det offentliga rummet.

Vi har tidigare också framhållit vikten av att inte förändra fördelningen av upplåtelseformer genom att öka andelen bostadsrätter, och därmed överge likafördelningsprincipen i

projektet. Exploateringskontoret har tidigare framhållit att ett ökat antal bostadsrätter i projektet förväntas försena möjligheten att färdigställa bostäderna. Det är en helt felaktig politik att minska hyresrätterna. En blandad bebyggelse behövs i hela staden, men det finns samtidigt ett stort behov av särskilt hyresrätter. Det gäller för övrigt inte minst stadsdelar som domineras av bostads- och äganderätter och där majoriteten redan har stoppat Stockholmshus. Därutöver kommer ombildningar att ytterligare bidra till bristen på hyresrätter med överkomliga hyror, vilket särskilt drabbar hushåll med låga inkomster och avsaknad av kapital.

Segregationen och den urbana ojämlikheten är en av vår tids stora utmaningar. Stadsutveckling har en viktig roll i arbetet för att bryta denna utveckling. Genom projektet Fokus Skärholmen har Stockholm påbörjat ett arbete med att använda stadsutvecklingen för att stärka den sociala hållbarheten. Stockholm måste växa i stadens alla delar, inte bara i de ekonomiskt mest lönsamma.

§ 16

Tidig markreservation för utredning av placering av sjukhus inom del av fastigheten Skärholmen 2:1 till Hemsö AB

Dnr E2018-01940

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att ge en tidig markreservation till Hemsö AB för utredning av placering av sjukhus inom del av fastigheten Skärholmen 2:1.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 11 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Det är positivt att staden utreder möjligheten för Skärholmsborna att få ett sjukhus. Centrala Skärholmen är en viktig knypunkt i södra Stockholm med goda kollektivtrafiklösningar vilket gör den anvisade platsen till en bra och tillgänglig plats för ett sjukhus. Det är av största vikt att fundamentala samhällsinstitutioner finns över hela staden och är tillgängliga för alla stadens invånare. Vi hade dock gärna sett att denna tidiga markreservation hade gått till en offentligägd aktör.

Privatiseringarna inom vården har gått snabbare i Stockholm än i andra delar av landet. Detta utan att det gjorts någon egentlig utvärdering av effekterna på vårdens kvalitet eller kostnader. Tvärtom har vi under en lång tid fått signaler om att konkurrensutsättningen riskerar att göra vården dyrare, sämre och mer ojämlik.

Under coronapandemin har var femte dödsfall i covid-19 inträffat inom äldreården. Orsakerna bakom detta är politiska beslut som gjort äldreården till vad den är i dag. Det rör sig bland annat om det stora antalet aktörer på vårdmarknaden som lett till hög konkurrensutsättning, brist på samverkan och krav på fristående aktörer, samt den utbredda förekomsten av otrygga anställningar.

Stockholms invånare måste få känna att de garanteras en vård av god kvalitet på lång sikt. Politiken måste prioritera upprättandet av de system som krävs för att kunna göra det, framför marknadsintresset. Bara så kan vi vara bättre rustade inför kommande kriser.

§ 17

Föravtal till exploateringsavtal avseende fastigheten Kylfacket 3, samt markanvisning inom fastigheterna Kylfacket 1 och Kylfacket 2, Slakthusområdet etapp 1, till Atrium Ljungberg Hallvägen AB.

Markanvisning för ny gymnasieskola inom Johanneshov 1:1 i Slakthusområdet till Atrium Ljungberg AB

Dnr E2020-01949

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna förslag till föravtal med Atrium Ljungberg Hallvägen AB avseende fastigheten Kylfacket 3.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark för kontor och centrumändamål inom del av fastigheten Kylfacket 1 och del av Kylfacket 2 till Atrium Ljungberg Hallvägen AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 3 Exploateringsnämnden beslutar att anvisa mark för skoländamål inom fastigheten Johanneshov 1:1 till Atrium Ljungberg AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 11 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Jonathan Metzger m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi välkomnar markanvisningen som innebär en ny gymnasieskola för ca 800 elever i Slakthusområdet. Vi beklagar dock att SISAB inte kommer att få bygga och äga skolan, utan endast få hyra den.

När en privat fastighetsägare bygger och äger istället för staden kan det verka kostnadseffektivt. Skillnaden är dock inte att privata aktörer bygger skolor mycket billigare än SISAB, utan att en privat aktör kan spekulera med hyran. När SISAB bygger åt staden sätts hyran enligt en självkostnadsprincip. Det innebär att hyran är hög när byggnaden är ny, och att hyran sedan sjunker för varje år som går. När en privat aktör bygger åt staden kommer hyran istället att öka för varje år. De första åren kan hyran till och med vara så låg att det på kort sikt är olönsamt för

fastighetsägaren, men eftersom hyran höjs årligen blir det ändå en lönsam affär över tid.

Detta innebär att staden får en dyrare lösning sett över tid, jämfört med om SISAB byggt och förvaltat skolan. Istället för att skolpengen får gå till fler lärare och ökad personaltäthet måste den nu alltså gå till privata fastighetsägare.

§ 18 UTGÅR

§ 19 Detaljplan västra Hagastaden, Vasastaden Dnr E2020-02075

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att begära att stadsbyggnadsnämnden upprättar ny detaljplan för hela västra Hagastaden.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att ge exploateringskontoret i uppdrag att genomföra jämförelseförfarande inför markanvisning i enlighet med förslag i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 28 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Jonathan Metzger m.fl. (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Vi ser väldigt positivt på ambitionen att ta ett helhetsgrepp över området och anser att där ingår att skapa förutsättningar för fler träd och grönytor. Krav på högkvalitativa

grönområden och grönytor saknas nu i förslaget, och behöver tillföras för att boendemiljön ska bli så bra som möjligt och att den biologiska mångfalden ska främjas. Vi vill också framhålla vikten av fler hyresrätter och ett tydligare barnperspektiv, då resten av Hagastaden är väldigt tätbebyggd och många barn och unga kommer att röra sig i området till och från idrottshallen.

§ 20 UTGÅR

§ 21 Tomträttsavgäld för lokaler i Persikan 5 mm på Södermalm

Dnr E2020-02148

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna förslag till tomträttsavgälder för lokaler i Persikan 5 mm på Södermalm i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande samt ger kontoret i uppdrag att träffa erforderliga avtal.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 25 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 22**Projekt Slussen. Lägesredovisning**

Dnr E2020-02131

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna lägesredovisningen och överlämnar den till kommunstyrelsen för kännedom.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Det är glädjande att Nobelcenter till slut anvisats en plats, som blev vid Slussen. Det kommer att bli ett mycket attraktivt besöksmål med över 600 000 besök per år. Utställningar, vetenskapliga aktiviteter och spännande skolprogram kommer att möjliggöras med en lokalisering nära till tunnelbana, buss och sjötrafik. Vi socialdemokrater har konsekvent talat för värdet av etablerandet av Nobelcenter i Stockholms stad.

Vi beklagar dock att processen kommer att innebära stora merkostnader för staden och stockholmarna.

På Blasieholmen hade en plats sparats särskilt för en märkesbyggnad och Nobelcenter skulle passa mycket bra på platsen. I kommunfullmäktige fanns en stor majoritet som stod bakom beslutet och det var under Moderaternas ledning som staden i december 2011 tecknade en avsiktsförklaring med Nobelstiftelsen om att verka för ett Nobelcenter just på Blasieholmen.

Efter valet år 2018 förhandlade Moderaterna dock bort Blasieholmen som plats för Nobelcenter. Anledningen var

dels att Moderaterna internt inte klarade av att stå upp för projektet efter att en mycket resursstark granne på Blasieholmen bedrivit en stor opinionsbildningskampanj, och dels att strävan efter att styra staden var viktigare än projektet och de fördyringar som flytten skulle kosta stockholmarna. Detta trots att de tidigare både lovat och beslutat att stå bakom projektet.

Ur demokratisk och ekonomisk synvinkel är det mycket allvarligt att projektet med Nobelcenter stoppades på det sätt som skedde. Vi kan dra följande slutsatser av resultatet från majoritetens agerande.

- Stiftelsen Nobelcenter förlorade cirka 100 miljoner kronor i förgävesprojektering.
- Staden förlorade cirka 20 miljoner kronor i förgävesprojektering.
- Stadens kostnader för att förlägga Nobelcenter vid Slussen är cirka 635 miljoner kronor (tunnelbygge och grundläggning), att jämföra med stadens kostnader för att förlägga centret vid Blasieholmen (främst förlorade parkeringsintäkter) på cirka 227 miljoner kronor. Vissa av kostnaderna vid Slussen hade uppstått oavsett vem som fått tomten, men det är högst sannolikt att det presenterade förslaget har ökat kostnaderna.
- Intäkterna för Nobelcenters tomträtt blir cirka 250 miljoner kronor vid Slussen, och hade blivit ca 160 miljoner kronor vid Blasieholmen. Mellanskillnaden innebär en intäktsökning på 90 miljoner kronor.
- Att marken inte längre kommer att säljas till Atrium Ljungberg innebär en utebliven försäljningsinkomst på 481 miljoner kronor.

Sammantaget har den moderatledda majoritetens agerande med en framtvungad flytt av Nobelcenter kostat Stiftelsen Nobelcenter 100 miljoner kronor och Stockholms stad ungefär en halv miljard kronor. Den stora intäkt som gått förlorad när marken inte längre kommer att säljas innebär också att staden kommer att behöva lånefinansiera Slussenprojektet ytterligare. Det är anmärkningsvärt i relation till hur majoriteten agerat i andra angelägna investeringar som till exempel den länge diskuterade upprustningen av stadsbiblioteket. Detta är mycket beklagligt.

Att stockholmarna, till följd av Moderaternas maktspel, får betala en halv miljard kronor i merkostnader är en historiskt dålig affär för Stockholm.

Christina Wallmark (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Att stora och komplicerade projekt är svåra att budgetera råder det inget tvivel om. I projekt Slussen finns det dock budgetposter som nu fördyrar projektet som varit förutsägbara. Att man skulle finna intressanta fornlämningar kan knappast ha varit någon överraskning på en yta som genom århundraden varit en central plats för stockholmare och besökare.

Även delar av kostnaderna för bussterminalen i Katarinaberget borde kunnat förutses. Nu, sent i processen tillkommer byggnation av explosionsväggar. Bara det faktum att det behövs något som benämns explosionsvägg i en terminal där det kan vistas ett par tusen människor samtidigt borde väcka eftertanke om hur lämpligt det är att lägga en mycket stor bussterminal inne i ett berg. Vi har också fått indikationer på att berget som ännu inte sprängts ut har stora fickor och att det därför kommer att behövas omfattande stödjutningar.

Man har låst sig i tanken om att Nacka-Värmdöbussarna måste gå hela vägen in till Slussen. Tidigt har man insett att disponibel markyta inte är tillräckligt stor och därefter sneglat på berget. Redan där skulle andra idéer om terminalen placering väckts. Tyvärr hände inte det. I och med tunnelbanans utbyggnad har alternativ som hade fungerat bättre, både kostnads- och säkerhetsmässigt.

Nu är vi i en situation där vi inte kan säga nej till ökad budget, projekt Slussen måste fortskrida. En omfattande utredning bör dock initieras vid ett senare tillfälle.

§ 23

Yttrande i mål om laglighetsprövning av exploateringsnämndens beslut 2017-09-21, § 37, om markanvisning för bostäder inom fastigheten Södermalm 9:1 på Södermalm till Olov Lindgren

Dnr E2017-02767

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att till Kammarrätten överlämna yttrande i mål nr 8869-19 enligt bilagt förslag i bilaga 1 till kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 1 juni 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 24**Gjutmästaren 4, Ulvsunda, anmälan om vattenverksamhet. Anmälan om svar på remiss**

Dnr E2018-03902

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna denna anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 25**Motion om att göra det lättare att återvinna - öka öppethållandet på återvinningscentralerna. Svar på remiss**

Dnr E2020-01069

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anse remissen besvarad med kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 15 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 26**Exploateringsnämndens miljö- och klimathandlingsplan för 2020-2023**

Dnr E2020-02041

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna nämndens miljö- och klimathandlingsplan för 2020-2023, enligt bilaga 1 till kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 18 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S), och Christina

Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).

- 2) Jonathan Metzger m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att kontorets förslag bifalles delvis, samt att därutöver anföras följande:

Det är utmärkt att kontoret har tagit fram en miljö- och klimathandlingsplan för 2020-2023 för hur nämnden planeras bidra till att staden når miljöprogrammets mål och konstaterar att nämnden berörs av samtliga etappmål i miljöprogrammet. Exploateringsnämnden är därmed en viktig aktör i arbetet för en hållbar stad.

Vi ser också positivt på att kontoret föreslår ett nytt nämndmål om ökad saneringstakt av förorenade områden, så att inte bara områden som är aktuell för exploatering saneras utan även andra historiskt förorenade områden. Det är nödvändigt för att få en giftfri stad.

Däremot har vi en generell kritik mot att programmet lyfter stadens mål med 1,5 ton CO₂ per invånare medan målet för ett jordklot är 1 ton CO₂. Det är vanskligt att mäta detta mål per invånare, då det i en stad som växer kan innebära att de totala utsläppen tillåts öka trots att planetens gränser är absoluta och hållbarheten måste utgå från detta. Dessutom mäts målen i koldioxidekvivalenter, fast det inte är kopplat till några källor. För Vänsterpartiet är det centralt att alla mål är i linje med 1,5-gradersmålet i Parisavtalet, vilket skulle innebära att staden behöver halvera sina utsläpp varje årtionde, eller med minst 7 procent varje år. Det framgår tyvärr inte i Miljöprogrammet om utsläppsminskningarna uppfyller detta kriterium.

För att ytterligare bidra till minskade utsläpp har staden rådighet över att anlägga busskörfält på sträckor av stadens egna vägar som är hårt trafikerade. Arbetet med framkomlighetspaketet för sex busslinjer med egna busskörfiler bör därför prioriteras.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus

Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Jonathan Metzger (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Klimatomställningen måste mötas med en radikal politik för att minska vår miljöbelastning och vårt uttag av jordens resurser. Stockholm är idag en av få städer vars utsläppsminskningar och ambitioner ligger i linje med FN:s 1,5-gradersmål. Vi ska fortsätta vara världsledande, inspirera till klimatomställning och sprida goda exempel från en stad som ligger i framkant. Det kräver samarbete mellan samhällsaktörer, näringsliv, civilsamhälle och medborgare.

Vi menar att det saknas viktiga åtgärder i stadens miljöprogram, vilket även påverkar exploateringsnämndens miljö- och klimathandlingsplan. Dessa framgick av Socialdemokraternas reservation i exploateringsnämnden när programmet var på remiss samt i kommunfullmäktige när programmet antogs.

Masshantering är en stor och viktig fråga som många remissinstanser lyfte. Utsläppen från massgodsfordonen utgör redan idag en stor andel av trafikens utsläpp och det finns stor potential i ökad recirkulation av massor. Stockholms Stadshus anser att: *det är bra att hantering av schaktmassor lyfts fram i programförslaget. Det är angeläget att transporter till och från schaktarbeten inom staden minskar och, i den utsträckning de görs, att de sker med fossilbränslefria fordon. Däremot vill koncernledningen framföra att dagens stadsinterna samordning, styrning och uppföljning är bristfällig och att tydligare rutiner bör tas fram.* Stokab skriver att de anser att det bör finnas en handlingsplan för hur schaktmassor ska hanteras. Vi håller med om detta och beklagar att majoriteten stoppat denna idé när vi socialdemokrater föreslog samma sak i en motion nyligen.

I stadens miljöprogram står att den stora utmaningen avseende omställningen till ett fossilfritt Stockholm är elektrifieringen. Däremot står ingenting det kanske största hindret för elektrifieringen, nämligen effektfrågan. Stockholm Exergi skriver i sitt remissvar: *När det gäller transporternas utsläpp framhålls elektrifieringen och tillgången till förnybara bränslen fram som kritiska framgångsfaktorer. Det*

innebär att en strategi för att säkerställa tillgången till el, särskilt effekt, blir en av de mer centrala utmaningarna. Stokab skriver att: programmet är bristfälligt i beaktande av den rådande och befarat tilltagande kapacitetsbristen för elektricitet. Otillräcklig elkapacitet riskerar att omöjliggöra programmets målsättningar för elektrifiering av fordonsflottan, likaväl som det riskerar att hämma tillväxten genom att försvåra etablering och drift av exempelvis datahallar i Stockholmsregionen. Kapacitetsbristen ligger inte huvudsakligen inom stadens rådighet, men tänkbara åtgärder för att avhjälpa eller kringgå negativa konsekvenser av kapacitetsbristen behöver övervägas i programmet om målsättningarna för elektrifiering ska vara trovärdiga.

Ellevio skriver att: För att kunna nå transportsektorns 2030-mål behöver även sjöfarten och flyget elektrifieras. En förutsättning för att sjöfarten/flyget ska kunna elektrifieras i stor skala är att hamnar och flygplatser har tillräckligt med el för ändamålet, vilket i sin tur ställer stora krav på elnäten. Då det krävs sådana enorma volymer effekt för att elektrifiera sjöfarten och flyget behöver en sådan inriktning planeras i god tid. En elektrifiering av en bussterminal eller logistik center kan kräva effekter upp till samma nivå som en mindre svensk stad. Detta bör belysas i strategin och planer för hur detta ska gå till sättas i verket så snart som möjligt.

Effektfrågan är en avgörande fråga för klimatomställningen.

Det är allvarligt att miljöprogrammet inte kompletterades med skrivningar om hur staden ska arbeta med effektfrågan.

Gällande ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen saknar vi en av de viktigaste åtgärderna, nämligen återanvändning och återvinning av rivningsmaterial.

Flera av bolagen lyfter detta i sina remissvar och bland annat SISAB anser att: *miljöprogrammet bör förtydligas avseende avfallshantering i bygg- och rivningsprojekt. De byggande bolagen har tagit fram gemensamma krav för bygg- och rivningsavfall som skulle kunna fungera som goda exempel inom staden. Dessa krav bygger i sin tur på Sveriges Byggindustriers riktlinjer för bygg- och rivningsavfall och tar även upp att återanvändning och spillminimering ska eftersträvas. Vi noterar också att fossilfria byggarbetsplatser nämns, men inte fossilfri byggsektor. Utsläppsminskningarna borde inte begränsas till själva byggarbetsplatsen, utan istället omfatta hela byggprocessen. Svenska Bostäder skriver i sitt remissvar att: ett ökat fokus behöver läggas på livscykelanalys*

(LCA) i byggnaders produktionsskede för att minska miljöpåverkan. Vi delar miljö- och hälsoskyddsnämndens uppfattning att staden ska ställa krav på klimatberäkningar redan nu samt ställa klimatkrav inom programperioden i form av funktionskrav (kg CO₂e/m² BTA) vid nyproduktion av byggnader och anläggningskonstruktioner.

Klimatpåverkan från bygg- och anläggningssektorn i Sverige är mycket stor. Det syns inte i Stockholms statistik eftersom en stor del av utsläppen kommer från tillverkningen av byggmaterial (80 procent av byggskedets klimatpåverkan). I både bygg- och anläggningsprojekt bidrar cement i betong tillsammans med stål till en stor andel av ett projekts klimatpåverkan. Bostadsbyggande med massivträstomme har tidigare visat sig stå för knappt hälften så stor klimatpåverkan som betong om inga aktiva val görs. Cementets klimatpåverkan har dock minskat över tid. Oberoende av systemval så har alla material och alla processer möjlighet att optimeras med avseende på klimatpåverkan. Branschen själv uppmanar beställare att beakta klimatpåverkan i tidiga skeden av plan- och byggprocessen och att ställa funktionsbaserade upphandlingskrav där innovativa lösningar med låg klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv premieras. Det är mycket bra att stadens klimathandlingsplan innehåller åtgärder om att ta fram kravspecifikationer, vi menar dock att det måste tydliggöras att dessa ska utgå från ett livscykelperspektiv.

Vi håller med exploateringsnämnden om att det borde upprättas en prioriteringslista över områden som staden behöver sanera och att sanering påbörjas av minst ett sådant område som inte är i samband med ett exploateringsprojekt. Vi beklagar att majoriteten inte förde in det i programmet.

När det kommer till att upprätthålla funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blåa och gröna infrastruktur nämns anpassad naturvårdsskötsel som en mycket viktig del i arbetet. Stadens 14 stadsdelsförvaltningar ansvarar för skötseln och underhållet av stadens parker och naturmark, inklusive naturreservaten. De stora nedskärningar som gjorts på stadsdelarna på grund av förra årets skattesänkning drabbar naturvårdsskötseln. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd skriver i sitt remissvar att: *Det är av vikt att fastställa resurser för de driftåtgärder som tas fram i skötselplaner samt att det ges möjlighet att söka medel för extrainsatser som ligger utöver stadsdelsförvaltningarnas driftuppdrag.*

Exploateringsnämnden skriver att: *Även stadens ambitioner gällande gröna funktioner och ekosystemtjänster på allmän*

platsmark leder till ett ökat behov av driftmedel hos stadens driftsorganisationer.

§ 27**Lokalt åtgärdsprogram för Magelungen och Forsån**

Dnr E2020-02123

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt kontorens gemensamma förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att för sin del anta Lokalt åtgärdsprogram för Magelungen och Forsån, Fakta och åtgärdsbehov (bilaga 1 till kontorens gemensamma tjänsteutlåtande) och Lokalt åtgärdsprogram för Magelungen och Forsån, Genomförandeplan (bilaga 2 till kontorens gemensamma tjänsteutlåtande).
- 2 Exploateringsnämnden beslutar för sin del att utredning, uppföljning och utvärdering av Lokalt åtgärdsprogram för Magelungen och Forsån ska ske i enlighet med vad som anges i kontorens gemensamma tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontoret, fastighetskontoret, idrottsförvaltningen, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning, Farsta stadsdelsförvaltnings och Stockholm Vatten AB gemensamma tjänsteutlåtande från den 25 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 28**Motion om utsatta EU-medborgares situation. Svar på remiss**

Dnr E2020-00887

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att anse remissen besvarad i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 26 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Jonathan Metzger m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att motionen tillstyrks, samt att därutöver anföra följande:

Skillnaderna i människors levnadsvillkor blir aldrig så tydliga som under en global kris. Ett tydligt exempel är förutsättningar att ens kunna tvätta händerna så ofta som det behövs idag, där utsatta EU-medborgare i stort saknar dessa möjligheter på grund av boendesituationen. I Stockholm befinner sig hundratals hemlösa EU- och tredjelandsmedborgare, varav en del är romer. Situationen för dessa människor har länge varit ohållbar och måste snabbt förbättras.

Målet för stadens insatser för utsatta EU-medborgare som kommer till staden måste vara att de får en human tillvaro och ges stöd att komma ur fattigdom och diskriminering. Vad som är akut är att se till att det finns tillräckligt många sovplatser med möjlighet att sköta hygien och mathållning, och där behöver det tillföras legala boplatser av typ camping med tillgång till toalett, vatten, el, sanitet, sophämtning m.m. Platsen ska besökas av stadens EU-team för uppsökande arbete, länkning och särskilda insatser mot kvinnor.

Exploateringsnämnden bör därför få ett särskilt uppdrag att bidra till att förbättra utsatta EU-medborgares boendesituation genom att ställa mark till förfogande för campingplatser för målgruppen, utöver utveckling av de sociala och

arbetsmarknadsrelaterade insatserna. Givetvis har exploateringskontoret rätt i att en camping riktad till målgruppen kräver att staden själv eller någon annan tar ansvar för drift och underhåll av anläggningen. Som vi ser det kan socialnämnden i samverkan med civilsamhället vara lämpliga att ta det ansvaret.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD).

Reservation

Jonathan Metzger m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 29**Tillägg till exploateringsavtal för Primus 1 mm på Lilla Essingen med Oscar Properties Holding AB m.fl.**

Dnr E2020-02244

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att, för sin del, godkänna tillägg till exploateringsavtal för Primus 1 mm med Oscar Properties Holding AB m.fl. samt föreslår att kommunfullmäktige godkänner detta.
- 2 Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 1 juni 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 30**Tidig markreservation för bad- och poolanläggning inom fastigheten Gamla stan 1:34 i Gamla stan till Nordic Urban OY**

Dnr E2019-05108

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna avtal om tidig markreservation med Nordic Urban Oy för att utreda förutsättningarna för en bad- och poolanläggning inom del av fastigheten Gamla stan 1:34.
- 2 Exploateringsnämnden ger kontoret i uppdrag att fortsätta utredningarna och återkomma med förslag till markanvisning.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 maj 2020.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) och vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) föreslår (se beslutet).
- 2) Jonathan Metzger m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att kontorets förslag återremitteras för klarläggande av klimat- och miljöaspekter samt möjlighet till eventuell annan lokalisering av bad- och poolanläggningen, samt att därutöver anföra följande:

Självklart är det roligt med flera bad i Stockholm, exempelvis kallbad som det finns ett stort engagemang för bland många stockholmare. För att det ska fungera på bästa sätt behöver dock platserna för bad i centrala staden vara noggrant utredda även innan beslut om en tidig markreservation. I det här ärendet ser vi en mängd av frågetecken om hur lämplig platsen är, framförallt utifrån klimat- och miljöaspekter, och vill därför återremittera ärendet.

I en återremiss behöver risken för att vattenrening och avlopp från badanläggningen förorenar det omgivande vattnet i Riddarfjärden klagas liksom konsekvenserna för

algtillväxt, förurning och djurliv av att poolen kommer att värma upp vattnet i Riddarfjärden.

Vidare behöver det belysas hur uppvärmningen påverkar Mälarens vatten och laxarna i Stockholms ström liksom det miljömässigt kloka med en uppvärmd pool utomhus i vattnet i Sverige? En annan fråga är om möjligheten att åka skridskor på fjärden påverkas av uppvärmningen? Närheten till tunnelbanespåret och en högt trafikerad väg inger farhågor om för höga bullervärden liksom svårigheter att ordna bra transporter till och från anläggningen. Med tanke på badanläggningens storlek bör även påverkan på den yttre miljön kommenteras. Vi ser en risk att bygglov inte beviljas på grund av problemen med buller, avlopp och transporter, så en tidig bedömning vore behövlig. Av ärendet framgår att strandskyddet är upphävt på platsen, och vår fråga är om detta innebär att staden går med på att det krävs inträdesavgift för att passera längs kajlinjen? Det bör också klarläggas om arrendeavgiften ska bestämmas enligt taxa för kallbadhus även om det är ett uppvärmt bad.

Badets lokalisering bör också ses i samband med andra planerade bad, exempelvis det kallbadhus vid Söder Mälarstrand som många medborgare varit engagerade i och där ansökan om markanvisning är inlämnad. Kan kontorets förslag innebära att kallbadhuset inte kan få markanvisning, exempelvis på grund av konkurrens som försämrar ekonomin för badet i detta ärende? Återremissen bör därför även behandla den frågan och se över om det finns en annan plats med bättre tillgänglighet och mer gynnsamma klimat- och miljöaspekter.

- 3) Christina Wallmark (SD) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:
 - 1 Att Exploateringsnämnden avslår kontorets förslag om tidig markreservation med Nordic Urban Oy för att utreda förutsättningarna för en bad- och poolanläggning inom del av fastigheten Gamla stan 1:34.
 - 2 Att Exploateringsnämnden inte ger kontoret uppdrag att fortsätta med utredningarna, samt att därutöver anför följande:

Sverigedemokraterna ser positivt på att stadens invånare får tillgång till ett central placerat utomhusbad med både kall- och varmvattensbassänger. Det är särskilt viktigt nu när ett flertal av stadens badanläggningar står inför stora renoveringar och till och med i vissa fall, rivning. Tyvärr är platsen där den nya anläggningen är tänkt att placeras (under centralbron), direkt olämplig. Det olämpliga gäller främst följande tre viktiga faktorer.

1. Bullerstört
Platsen är svårt bullerstörd. Ovanför det tilltänkta badet finns en av Stockholms mest belastade trafikleder. Det är ett stort och ihållande flöde dygnets alla timmar av både bil och tågtrafik.
2. Föroreningar
Trafikleder som har ett stort flöde genererar stora mängder utsläpp. En del av utsläppspartiklarna kommer att sjunka för att landa på anläggningen och de badande.
3. Otillgängligt
Tillgängligheten är minst sagt svår. Det finns en direkt utgång från tunnelbana till kajen där badet är tänkt att ligga. Den är smal och består enbart av trappor, vilket hindrar funktionsnedsatta från att använda den. Den andra möjligheten för att komma till platsen är att ta sig över Riddarholmsbron och utmed befintlig kaj. Det är samma väg som förslaget föreslår för transporter av förnödenheter till badet. Kajen är idag mycket smal, och troligtvis heller inte anpassad för tunga transporter. Det kan också ifrågasättas lämpligheten i att besökarna ska trängas med tung trafik på en begränsad yta.

En anpassning av tillgängligheten är därför förknippad med stora kostnader. Det är i dagsläget inte klargjort vem det är som ska stå för anpassningen, staden eller entreprenören. På en direkt fråga till entreprenören från en av våra företrädare kunde han inte svara. Enligt gängse regler är det staden står för ombyggnader på mark som ska arrenderas ut. Det kommer att rendera stora kostnader för skattebetalarna. Det vore också trevligt att sommartid kunna nå badet via båt, men det kräver troligen en ombyggnad av den befintliga kajen.

Att stadens kostnader för projektet skulle vara 0 kronor så som det utlovades på presskonferensen när projektet presenterades, är uteslutet med nuvarande regelverk. Sett ur alla tänkbart möjliga synvinklar går det knappast att finna en

sämre plats för ett publikt bad. Kasta förslaget i papperskorgen innan det renderar mer kostnader.

Beslutsgång i delen om återremiss

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslaget att återremittera ärendet mot att avgöra ärendet vid dagens sammanträde och finner att nämnden beslutar att avgöra ärendet vid dagens sammanträde.

Beslutsgång

Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C) och vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S).

Reservation

Jonathan Metzger (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag om återremiss.

Christina Wallmark (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Det föreslagna läget är i dag en plats som kan upplevas som trist och ogästvänlig – ett promenadstråk som många väljer att inte nyttja. Ur det perspektivet ställer vi oss positiva till förslaget om tidig markreservation som innebär en utredning av den föreslagna platsens lämplighet för anläggandet av en bad- och poolanläggning.

Kontoret slår dock fast flera risker och osäkerheter som behöver utredas innan beslut om bygglov kan antas. Framförallt behöver de höga bullernivåerna lösas och ett bra flöde för båttrafiken säkras. Förutsättningarna för en pool- och badanläggning på den föreslagna platsen skulle innebära stora skillnader i jämförelse med byggnaden i Helsingfors, på ett sätt som kan påverka kostnader för både bygg, anläggning och drift. Det vore mycket beklämmande om detta skulle leda till högre inträdeskostnader och därmed försämra tillgängligheten för alla stockholmare. Därför är det också viktigt att utreda bolagets finansieringsförmåga.

Vid protokollet

Timmie Aspelin